

Nr 165

Av herr **Svensson** i Krokstorp m. fl., i anledning av
Kungl. Maj:ts framställning om Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter.

Under posten »Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter» i nionde huvudtiteln äskar departementschefen för budgetåret 1960/61 ett uppseendeväckande litet reservationsanslag på 500 000 kronor. Innevarande budgetår utgår anslaget med 1 000 000 kronor, 1957/58 var det 2 500 000 kronor och tidigare har det utgått med 4 000 000 kronor. Hur litet anslaget är i förhållande till behovet framstår tydligt om det jämföres med den summa för byggnadskostnader, som skolornas huvudmän förskotterat, sedan de fått förhandslöfte om statsbidrag med 75 % enligt gällande grunder.

Summan av förskotterade byggnadskostnader uppgår enligt lantbruksstyrelsens uppgift till 25 000 000 kronor, varjämte ineliggande ansökningar om statsbidrag till ännu ej igångsatta arbeten uppgår till en summa av 16 000 000 kronor. Med en anslagsanvisning även för framtiden av den storleksordning, departementschefen förordar för nästa budgetår, skulle det ta 50 år, innan utlovade bidrag blir utbetalda och ytterligare 32 år, innan nu ineliggande bidragsansökningar hinner avverkas. Vi skulle då befinna oss nära mitten på 2 000-talet. Till jämförelse kan erinras om, att eftersläpningen då det gäller liknande löften om statsbidrag till vatten- och avloppsledningar rör sig om ungefär fem år och att förra året beslöts en ansenlig anslagshöjning för att eftersläpningen inte skulle ökas, vilken höjning föreslås bibehållen även för nästa budgetår. Det förefaller, som om jordbruksdepartementet skulle fått vara strykpojken, när det gällt att fördela tillgängliga medel för fullgörande av statens tidigare åtaganden i fråga om bidragsgivning.

Formellt har staten rättighet att skjuta utbetalningen av här ifrågasvarande bidrag hur långt fram i tiden som helst, då kungörelsen av år 1939 är så formulerad, att huvudman för lantmannaskola, lantbruksskola, lant-hushållsskola och jordbrukets yrkesskola må *i mån av tillgång på medel* erhålla statsbidrag med i princip tre fjärdedelar av byggnadskostnader, som av Kungl. Maj:t godkänts. Men uppskjutandet av utbetalningen av bidragen står inte i överensstämmelse med de avsikter med statsbidraget, som redovisades när denna hjälp till den lägre lantbruksundervisnings

upprustning beslöts. Avsikten var då, att staten skulle svara för 75 % av kostnaderna för nybyggnader och byggnadsupprustningar, inte att man endast genom löften om sådana bidrag skulle locka landsting och andra huvudmän att ta på sig stora investeringar, men skjuta uppfyllandet av bidragslöftena till en oviss framtid i förvissning om att i varje fall landstingen, som i de flesta fall är huvudmän för ifrågavarande skolor, hade ekonomiska möjligheter att förskottera statens andel av byggnadskostnaderna.

1959 års besparingsutredning har observerat anslaget bland de besparingsobjekt, som inventerats. Efter redovisningen av eftersläpningen framhåller utredningen de allvarliga statsfinansiella olägenheterna, när statsbidrag utöver föreliggande anslagsram ställes i utsikt med stöd av författningsbestämmelse. Den eftersläpning som här har uppkommit kan inte undanröjas utan betydligt ökad medelsanvisning. Slutligen förutsätter utredningen att särskild vaksamhet för framtiden iakttages så att felinvesteringar på området undvikas.

Uttalandet är mångtydigt. Det innebär en varning för framtiden för löftesgivning om bidrag i snabbare takt än medel finns tillgängliga. Men departementschefen kan inte gärna i besparingsutredningens uttalande finna stöd för anslagets krympning, allra minst när det gäller att komma ifrån den betydande eftersläpningen.

Varningen för felinvesteringar, som göres utan exemplifiering, torde dock vara värd att beakta. Förutsättningen för att kunna undvika sådana måste vara, att det endast är ett organ, som håller i trådarna och bestämmer takten för upprustningen i dess helhet och hur den skall fördelas mellan olika landsdelar.

Härvid är att beakta, att arbetsmarknadsstyrelsen, med de betydande anslag den har till sitt förfogande för arbetslöshetens bekämpande, börjat uppträda som bidragsgivare inom skolbyggnadsområdet och därvid även i fråga om byggnadsarbeten vid lantbruksundervisningsanstalter. Då arbetsmarknadsstyrelsen kan erbjuda att betala 75 % av kostnaderna sammanfaller villkoren med de villkor som gäller enligt 1939 års författning. För skolornas huvudmän ligger dock stor fördel i arbetsmarknadsstyrelsens bidragsgivning, då medel omedelbart står till förfogande i stället för den långa väntan som måste beräknas för utbetalning av anslag från jordbruksdepartementet.

Naturligtvis kan som fördel med detta förfaringsätt anföras, att snålheten med anslag under nionde huvudtitelns post för bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter härigenom inte blir så ödesdiger för skolornas upprustning. Men givetvis blir den på grund av behovsprövning bestämda ordningsföljden rubbad och huvudmännen emellan uppstår stora orättvisor. Somliga, som för länge sedan förskotterat medel, får alltjämt vänta länge på bidragens utbetalning, andra får sina skolor byggda omedelbart utan förskottering.

Arbetslöshetsargumentet kan också förtjäna granskas. Många lands- ting, som i flertalet fall är skolornas huvudmän, har över lag stora investeringsprojekt för byggnader planlagda, men är tvungna hålla tillbaka dessa av brist på likvida medel och stängda lånemöjligheter. Landsting, som finge sina utlovade bidrag till skolbyggnader utbetalda, skulle säkert omedelbart använda dessa medel till igångsättande av andra byggnadsföretag. För minskande av arbetslösheten inom byggnadsfacket, i den mån denna inte är speciellt lokalt betonad, torde det ha samma verkan, om landstingen får sina fordringar å statsbidrag utbetalda eller erbjuds samma belopp via arbetsmarknadsstyrelsen.

Principiellt och för undvikande av orättvisor och felinvesteringar anser vi att anslag till byggnadsarbeten vid de lägre lantbruksundervisningsanstalterna bör anvisas under vederbörande titel i nionde huvudtiteln. Närmast till hands ligger då att föreslå att viss del av anslaget till arbetslöshetens bekämpande överföres till denna post i nionde huvudtiteln, men ett sådant yrkande skulle behöva behandlas av två olika utskott. Vi känner inte heller till vilka dispositioner av anslaget till arbetslöshetens bekämpande som kan avse av oss här berörd fråga. Vi anser dock motiverat att riksdagen gör en erinran på denna punkt.

Vi hemställer därför,

att riksdagen uttalar, att medel som kan disponeras för byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter i görligaste mån anvisas under nionde huvudtiteln, samt

att riksdagen av Kungl. Maj:t begär förslag till avveckling av den betydande eftersläpningen av utbetalning av bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter.

Stockholm den 25 januari 1960

		<i>Sven Svensson</i> i Krokstorp
<i>Gösta Darlin</i>	<i>Jöns Nilsson</i> i Bästekille	<i>Einar Hæggholm</i>
<i>Carl Östlund</i>	<i>Lennart Stiernstedt</i>	<i>Erik Magnusson</i> i Tumhult
<i>Carl Eric Hedin</i>	<i>Nils Agerberg</i>	<i>Carl-Wilhelm Lothigius</i>